

מרגליות מפרשת השבוע

שלח תשפ"ג - האמת שבתוך השקר

להארות והערות zeevizen@gmail.com

- מה חטאה האמת שיגיע לה העונש הזה שתהיה מסייע לעוברי עבירה היינו להשקר?
- מה ביאור דברי המדרש שנטל הקב"ה את האמת והשליכו לארץ?
- מדוע הקצת אמת שאומר בתחילתו אינו מגין עליו להצילו מן השקר, שיגמרו דבריו באמת?

**וְיִסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ בְּאָנּוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ הוּא וְזֶה פְּרִיָּהּ (יג, כז).
זָבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ הוּא. כָּל דָּבָר שֶׁקָּרָא שְׂאִין אֹמְרִים בּוֹ קִצְתָּ אֶמֶת בְּתַחֲלֹתוֹ, אֵין מִתְקִיִּים בְּסוּפוֹ (רש"י).**

אך עדיין צריך להבין הרש"י ז"ל הנ"ל, הלא נקודת אמת היא נקודה טובה ויקרה, ומדוע הקצת אמת שאומר בתחילתו אינו מגין עליו להצילו מן השקר להלאה שיוגמר כל דבריו באמת. אלא כיון שהקצת אמת שאמר בתחילתו היתה בכוונה כדי שתתקיים השקר, לכך אינו מגין עליו, כי אחר כוונת הלב הן הן הדברים (ברכות טו:), ודי למבין.

וזהו שאנו רואים שקרים ויש להם קיום, והיא מפני שהיה בו קצת אמת בתחילתו, ומדוע לא הגין עליו הקצת אמת להצילו מן השקר, מפני שהיתה בכוונה כדי שיתקיים השקר, ודי למבין. אבל באמת כשיש באדם נקודה של אמת לאמיתו בכוונה רצויה, הנקודה הזו מגינה עליו ומצילה אותו ומגביהה אותו משפל המצב באשר הוא שם יהיה איך שיהיה חלילה, כי אמת מארץ תצמח (תהלים פה, יב), אפילו שהוא בשפל המצב מתחת לארץ, הנקודת אמת שבו מגביהתו וצומח ועולה, ודי למבין.

דברי ישראל

כללי אורייתא רמזי אות כ עמ' שלב)

[רבי ישראל ממודזיץ. תר"ט-תרפ"א]

והנה לכאורה היא תימא ופלא, מה חטאה האמת שיגיע לה העונש הזה שתהיה מסייע לעוברי עבירה היינו להשקר כמוכן. ואפשר יש לומר שהוא מפני הקטרוג שקטרגה בבריאת אדם, וכמאמר רז"ל במדרש (בראשית רבה ח, ה) בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם, אמת אמר אל יברא שכולו שקרים, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ וכו', עיין שם.

והיינו כמאמר רז"ל (שיר השירים רבה א, ו) אין הקב"ה רוצה במי שאומר דלטוריא על ישראל דכתיב (שיר השירים א, ו) אֶל תְּרֹאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁמַחְתְּתִי, ועל דרך שאמר ליה הקב"ה לאלהיו הנביא אי אפשי בנבואתך מאחר שאתה מלמד קטגוריא על בני, עיין שם והבן.

ואפשר לומר עוד באמת, שזהו פירוש המדרש נטל אמת והשליכו לארץ, שלכאורה היא בלתי מובן הענין 'והשליכו לארץ'. אלא הפירוש 'והשליכו לארץ' היינו לעלמא דשיקרא, שאין מתקיים השקר בלתי קצת אמת בתוכו כפירוש רש"י ז"ל הנ"ל, והיינו שרמז לו להאמת - אתה מקטרג שכולו שקרים, אם אין קצת ממך נכנס בתוכו אין מתקיים השקר, ודי למבין.

* * *

- מדוע שינתה התורה באיסור שקר לכתוב לשון הרחקה ולא לשון אזהרה?
- פירוש הפסוק - מדבר שקר תרחק.
- מדוע כתבה התורה לשון הרחקה על איסור שקר, בשונה מכל המצוות שחכמים עשו את ההרחקה?

מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע (שמות כג, ז).

לעשות הרחקה מדבר שקר, והיינו שלא יאמר בכוונה האמת בתחילתו כדי לסיים בדברי שקר.

נראה לי, וכמדומה לי ששמעתי בגור מפי קדוש עליון הגאון אדמו"ר מוהרי"ם זצוק"ל [החידושי הרי"ם], שאמר הטעם על הכתוב בתורה הרחקה, לפי שענין שקר הוא חמור כל כך עד שהתורה בעצמה היתה צריכה להזהיר על זה ולעשות הרחקה, ולא מסרה זה לחכמים. ודברי פי חכם חן.

(דורש טוב פרשת משפטים עמ' טז)

[רבי מרדכי מאטיל לנרא. נדפס תרס"א בחייו]

יש מקשים, למה שינה הכתוב כאן לכתוב לשון הרחקה ולא אזהרה גופה, מה שאין כן בכל הלאוין שבתורה.

ונראה לי על פי מאמרם ז"ל שכל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו אין מתקיים בסופו, נמצא לפי זה שהאמת הוא הוא התחלת השקר, ומעתה איך יכול לכתוב כאן 'לאו' כגון לא תדבר שקר או לא תשקר, ככל הלאוין שבתורה, שאם כן היה משמע שיש דבר שקר בלי קצת אמת בתחילתו, וזה אינו כן כנ"ל. אבל כשכתב מדבר שקר תרחק שפיר משמעות הכתוב לומר

* * *

• מה היו עושים שונאי דוד, כאשר רצו לספר בגנותו?

• פירוש הפסוק - בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדֵי לְכַלְמָה תִּאְהָבוּן רִיק תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה.

בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדֵי לְכַלְמָה תִּאְהָבוּן רִיק תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה (תהלים ד, ג).

שהאמת הוא שאתם תִּאְהָבוּן רִיק שכל אהבתכם הוא מה שספרתם עלי הריק והשקר, אך מה שאתם משבחים אותי הוא מחמת שאתם תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה, שהשקר והכזב יקויים בסופו כאמור.

(אבן שהם

דרוש כב לתפלה דף מו ע"ג)

[רבי משה ממניסק, מגיד מישרים. נרפס תרנ"ט לאחר פטירתו]

והנה שונאי דוד כשהיו רוצים לספר בגנות דוד המלך ע"ה, היו מתחילים בשפתי חלקלקות לשבח אותו שהוא גדול בתורה מאוד, ומשבחו באו לידי גנותו, וכוונתם רצויה לדבר אמת בתחלתו כדי לקיים השקר והגנות בסופו.

וזהו שאמר **עַד מָה כְּבוֹדֵי לְכַלְמָה רצה לומר כל הכבוד שאתם תולים בי שאני גדול בתורה הוא לְכַלְמָה לבזות אותי בסופו,**

* * *

• מדוע נמלך הקב"ה במלאכים קודם בריאת האדם?

• ביאור דברי המדרש - שכאשר בא הקב"ה לברוא את אדם הראשון, נחלקו מלאכי השרת, מהם אומרים יברא ומהם אומרים אל יברא.

אמר רבי סימון, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא.

הקב"ה רצה שמראשית הבריאה - קודם בריאת האדם, יבינו המלאכים את תכלית התפקיד שהם משרתים, שהרי לא היה זה כדבר פשוט לברוא אדם בעל בחירה, ובריר וליבן את הסוגיא הזו עם מלאכי השרת.

וכאמור, היו חבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, אין כוונת חז"ל שהיו חילוקי דעות בסברא, שהרי לא שייך טעות אצל המלאכים, אלא כוונתם לומר שכל מלאך אמר מה שיש לו לומר לפי הכח שלו, כל מלאך ממונה על כח אחד בבריאה, יש מלאכי דין ויש מלאכי רחמים, יש מלאכי שלום ויש מלאכי אמת, וכל מלאך אמר את דעתו ממבט של הכח שעליו הוא ממונה, שזו מהותו של המלאך.

כפי שאמרו חז"ל (בראשית רבה ח, ד) שקודם בריאת האדם נמלך הקב"ה במלאכי השרת, כמו שאמר 'נַעֲשֶׂה אָדָם' (בראשית א, כו), הקב"ה שיתף את המלאכים בבריאת האדם. מלאך כשמו כן הוא, מלאכים - שליחים לאדם, לכן נמלך במלאכי השרת. כשם כשרוצה אדם לעשות דבר כראוי, עליו להבין מראש את מה שעושה.

למה הדבר דומה: במפעלים המייצרים מכוניות, כל פועל אחראי על חלק אחד קטן בלבד מתוך שלל החלקים שמהם מורכבת המכונית, אמנם בתחילת העבודה עושים סיור כללי לכל הפועלים, ומסבירים להם איך מורכבת המכונית מכל החלקים, כיון שאם הפועל יודע מראש את תכלית הפעולה, העבודה שלו נעשית ביתר יעילות.

* * *

• איך יתכן שמצד אחד האדם גומל חסדים ועושה צדקות, ומצד שני כולו שקרים ועושה קטטה?

• מה היתה כוונת מלאכי השרת כשאמרו שהאדם גומל חסדים וכולו צדקות?

• דוגמא לזה שהקטטה היא מעצם מהות האדם.

• מה היה אכפת לקין שהבל ילך על האדמה, הרי כל אדמת העולם שייכת לקין?

• האדם מצד טבעו, מה הוא?

הוא הוא דכתיב (תהלים פה, יא) חֶסֶד וְאֱמֶת נִפְגְּשׁוּ צָרָק וְשָׁלוֹם נִשְׁקָו, - משמע שקודם היה ויכוח ביניהם, ורק אחר כך נפגשו, מה הויכוח? - חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה.

אכן אין זו סתירה, יתכן שמצד אחד האדם הוא גומל חסדים ומאידך הוא כולו קטטה, כפי המבואר (יומא ט:): שבית שני מצד אחד עסקו בו בתורה ובגמילות חסדים, ומאידך נחרב על שנאת חנם.

הצד הנגדי של קטטה הוא שלום, אבל יתכן שיהיה האדם כולו קטטה ואין שלום, ומאידך הוא גומל חסדים רק עם ידידיו, כי כך הוא טבעו גם אם הגמילות חסדים מושרשת אצלו בטבע, אבל האדם מצד אחד יכול לצאת מגדרי טבעו, ומאידך גם יכול לשפר ולהעלות את מדרגת טבעו.

לכאורה זו סתירה מיניה וביה, מצד אחד האדם הוא גומל חסדים, עושה צדקות, ומאידך הוא כולו שקרים ועושה קטטה, היתכן זאת? הרי כשמלאכי השרת אמרו שהאדם הוא גומל חסדים אין זו רק מידה טובה גרידא, אלא טענו שגמילות החסדים טבועה במהותו של האדם, וכן כשאמרו שכולו צדקות היינו שמצד טבעו יש בו חוש של צדק.

ורואים זאת בחיי יום יום, כשפוגעים בחוש הצדק של אדם זהו נורא, האדם מוכן להלחם על זה למרות שהעוֹלָה אינה גדולה כל כך, כיון שהצדק הוא מעצם מהותו, אם כן האיך יתכן שאפילו שמידת הגמילות חסדים טבועה בו, מאידך הוא כולו קטטה?

כדוגמא איך שהקטטה היא מעצם מהות האדם, הנה כבר ביום הראשון של בריאת האדם, קין והבל היו יחידים בבריאה מלבד אדם וחווה, בכל זאת לא יכלו לחיות ביחד, והיו צריכים לעשות ביניהם חלוקה, קין לקח את כל קרקעות עולם הזה והבל נטל את מה שמעל הקרקע. וגם אחר שעשו חלוקה עדיין היתה קטטה ביניהם, כפי שאמרו חז"ל (ראה תנחומא משפטים יג) וַיְהִי בְּהִיוֹתָם בְּשֶׁדָה (בראשית ד, ח) - על עסקי שדה, קין אמר להבל מה אתה עומד על אדמתי, או תשלם או תפרח באויר. ולכאורה מה היה איכפת לקין, הרי כל העולם שלו, גם אם היה הולך במשך כל ימי חייו לא היה מספיק לעבור את כל העולם.

אלא האדם מצד טבעו הוא כולו קטטה, עולם בלי שלום - שלימות - הוא כולו קטטה, כל אחד סבור שהשני לוקח ממנו מה שיש לו, ומה שאין לו הרי זה כיון שהשני לקח ממנו. וכן האדם מצד טבעו הוא כולו שקרים, כל מהותו וקיומו של האדם בעולם הזה הוא בעלמא דשקרא. כפי שהגדיר שמואל לשאול את עולם הזה כעולם השקר ואת עולם הבא כעולם האמת, כד הוינא גביכון הוינא בעלמא דשקר ואמרנא לך מילין דשקר דדחילנא מינך דלמא תקטלינני, ברם אנא כאן בעלמא דקשוט לא תשמע ממני אלא מילי דקשוט (ילקוט שמעוני שמואל א רמז קלט).

* * *

- איך נפתר הויכוח בין המלאכים על ידי שהשליך הקב"ה את האמת לארץ?
- אם הקב"ה העלה אחר כך את האמת מן הארץ, מדוע בתחילה השליך אותה?
- מה כוונת חז"ל שהשליך הקב"ה את האמת ארצה?
- איך אפשר לחיות בעולם הזה אם כולו שקר?
- ביאור הפסוק - אֱמַת מֵאֲרֶץ תִּצְמַח.
- איך הצליחו הקומוניסטים להלהיב המונים בשיטתם?
- מה היתה האוילות בשיטת הקומוניזם?
- מה סיפר הגר"ד פוברסקי על תקופת הקומוניזם?

מה עשה הקדוש ברוך הוא, נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ח, יב) וַתִּשְׁלַח אֱמַת אֲרֶצָה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך? - חותם של הקב"ה אמת - תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה, יב) אֱמַת מֵאֲרֶץ תִּצְמַח (בראשית רבה ח, ה).

קיום השקר יתכן רק אם יש בו איזו תערובת של אמת, ולולי זה אין לשקר מציאות ואחיזה כלל. דוגמא לדבר: לפני כמאה שנה צמחה לה תנועת הקומוניזם. הם היו אידיאליסטים והשתדלו בכל כוחם לסדר שיהיה שויון בין כולם, קטן כגדול עני כעשיר, מדוע הצליחו להלהיב המונים בשיטתם שנתן את הקיום והאחיזה לשיטה מעוותת זו? שאנשים הקריבו את נפשם במסירות נפש עבור האידאל? כיון שעטפו את שיטתם בניצוץ של אמת! לא יכלו לסבול את האי שויון, בתקופתם היה אי שויון משווע, הפריץ שיעבד את פועליו כעבדים נרצעים. האוילות בשיטתם היתה, שאת מקומו של הפריץ תפס איש המפלגה אשר נהג בעריצות, הם לא השכילו לעמוד על נקודת האמת, המגרעת היא במידות המושחתות של האדם, וכשלא עומדים על מידת האמת והאדם לא עובד על מידותיו, לא יעלה בידם להשליט הנהגה של שויון וצדק. אבל זו היתה אשלייתם, שעל ידי השיטה החדשה ייעשה האדם יותר טוב, והניצוץ של אמת שהיתה בו היא הביאה להתלהבות מהשיטה, כפי שסיפר מו"ר הגר"ד פוברסקי זצ"ל [ראש ישיבת פוניבז', תרס"ב-תשנ"ט] שהיתה זו תקופה של חורבן לעולם הישיבות, אדם שלח את בנו לישיבה והיה מסופק אם ייצא ממנו בן ישיבה או קומוניסט, כי מבחינה חיצונית שלטה בכל תוקף נקודת האמת שבדבר. כך כל אדם מוכן למסור את עצמו ולשעבד את כל כוחותיו על מה שהוא משוכנע אצלו שזו אמת. זהו הכח האדיר שיש באמת, אֱמַת

ודברי המדרש נפלאים מלהבין, אף אם היה ויכוח ביניהם, וכי כך פותרים את הויכוח על ידי שמשליכים את האמת ארצה? זאת ועוד, מה עצם הענין שהקב"ה השליך את האמת ארצה? גם צריך להבין את כוונת חז"ל שאחר כך העלה הקב"ה את האמת מן הארץ, מה היה סבור בתחלה ומה היה סבור לבסוף, וכי חזר בו מהשלכת האמת? מו"ר הגר"א [רבי אברהם אבא] גרוסברד זצ"ל [המשגיח הראשון של ישיבת פוניבז' בארץ ישראל, תרנ"ג-תש"ז] הסביר, שאין כוונת חז"ל בהשלכת האמת ארצה, שכביכול דחה את האמת ממנו ועל ידי זה שוב לא יהיה ויכוח בין מלאכי השרת, אלא רצה לומר שזהו הפתרון לטענה שכולו שקרים, שהאדם יוכל לחיות בעולם הזה עם האמת על ידי שהשליך את האמת ארצה, היינו שהכניס את האמת לתוך ארציות עולם הזה, שהכניס בו ניצוצות של אמת, אשר בכך יכול להציל מפני עלמא דשקרא. וכשטענו מלאכי השרת לפני הקב"ה מה אתה מבזה את חותמך אמת, אמר: תעלה אמת מן הארץ, אין הכוונה שהקב"ה חזר בו, אלא הקב"ה אמר שאין זה בזיון לתכסיס שלו, אלא זהו גופא ממעלת האמת, שהאמת יש לה כח צמיחה - מֵאֲרֶץ תִּצְמַח, שהאמת יכולה לעלות ולהתגבר אפילו על ארציות עולם הזה. ונבאר את דבריו, אנו רואים את כוחה החזק של האמת, כיצד יכול אדם להוציא לפועל דברים נשגבים גם אם הם דמיוניים ורחוקים מהאמת, על ידי שיש נקודה אחת של אמת במעשיו, כפי שכתב רש"י הנ"ל, והוא מזוהר הקדוש ח"ג דף קסא ע"א.

מֵאֲרֶץ תְּצַמַּח - שהקב"ה הכניס את כח האמת לתוך ארציות עולם הזה.

מצד אחד עולם הזה הוא עולם השקר - כולו שקרים, רוב מעשי בני אדם נבנים על שקר, דמיונות, חוסר שלימות, אבל מאידך מי שרוצה להאחז באמת, אז נקודת האמת שבו יש לה כח נפש אדיר, שיש בה כדי להוציא את האדם מתוך התהום של שקר.

אם כן מובן הפתרון בהשלכת האמת ארצה, שהיא התרופה לטענה שעולם הזה כולו שקרים, שהקב"ה הטביע בעולם הזה את הכח האדיר של אמת, שמתוך ארציות עולם הזה אפשר להעלות את נקודת האמת כרפואה לעולם השקר, ולהוציא את האדם מהשקרא ולהעלותו בעבודת ה'.

(שפתי חיים מידות ועבודת ה' ח"א, אמת ועד ח)

[רבי חיים פרידלנדר, מנהל רוחני בישיבת פוניבז'. תרפ"ג-תשמ"ו]

* * *

- ביאור מאמר חז"ל שהנחש מסביר מדוע הוא נושך - וְאִין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן.
- איך השחיתו הבהמות בדור המבול, הלא אין להם יצר הרע?
- חֵץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דְּבַר. מדוע המשיל הנביא את המספר לשון הרע לשולח חץ?
- פירוש הפסוק - אֶהְבֶּתָּ רַע מְטוֹב.
- ביאורו של הגר"א בדמיון המספר לשון הרע ליורה חץ.
- פירוש הפסוק - בְּפִיו שְׁלוֹם אֶת רַעְהוּ יְדַבֵּר וּבִקְרָבוֹ יִשִּׁים אָרְבוֹ.

אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (קהלת י, יא) אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרים לו ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך, אמר להם ואין יתרון לבעל הלשון (תענית ח).

השקר. וזהו שהמשיל הנביא לשונם לחץ, כי משפט המורה חץ למשוך בתחילה החץ אל עצמו כדי שתלך אחר כך בכח המשכתו למרחוק, וזהו גַם אֶל-יִתְצַף לְנֶצַח יִחְתָּף וְיִשְׁרָף מֵאֶרֶץ מִן הַשָּׁמַיִם (שם ז) כלומר שהקב"ה יעניש אותך גם כן במדה זו, כלומר שישרש אותך בעולם הזה כדי שתשאר כאן בעולם התחתון ולא תוכל לעלות לעולם הבא. וזהו מדוקדק במלת וְשָׂרָף, שלא אמר וְעָרַף שיורה על העקירה, ואמר וְשָׂרָף כלומר שיזקין בארץ שרשך, ולא תעשה פרי למעלה לאור באור החיים.

וזה הדמיון אל החץ שמעתי בילדותי בשם הרב החסיד הגאון המנוח ר"א מוילנא מנוחתו כבוד, כלומר דימה לשונם אל החץ, דהיינו כמו שמושכין בתחילה היתר עם החץ אל עצמו, ואחר כך מניחין אותו מן ההמשכה ויורה למרחוק, וכל אשר יומשך מקודם לעצמו יותר יגדל כחו לירות הלאה, נמצא שתגבורת מרוצתו בא לו מהפכו.

כן בעל הלשון יתחיל תחילה בשבח ולבסוף מגנה, וכל אשר ירבה לספר בשבח תחילה יותר יאומן גנותו בסוף. וזהו בְּפִיו שְׁלוֹם אֶת רַעְהוּ יְדַבֵּר וּבִקְרָבוֹ יִשִּׁים אָרְבוֹ (ירמיהו ט, ז), כי הוא ממש כמארב שעשו ישראל לאנשי העי (יהושע ח).

(קול יעקב מגילת קהלת, קול נגידים עמ' קלו)

[רבי יעקב קראנץ, המגיד מדובנא. תק"א-תקס"ה]

ביאור המאמר, כי זה כלל גדול שכל הנבראים מקבלים השפעת טבעם ותכונתם על פי מעשה בני אדם, אם לטוב ואם לרע מצא מין את מינו.

והמופת על זה, דור המבול שהשחיתו את דרכם ונשחת גם טבע שאר היצורים, שהיו שומרים תמיד את טבעם לזווג למינם, ואז השחיתו הכל את דרכם ונזדווגו לשאינו מינם, וכן לעתיד נאמר (ישעיה יא, ו) וְגַר יִצָּב עִם פְּבַשׁ, והוא מחמת שלא יהיה אז שנהא בין בני אדם, כמאמר חז"ל (סוף עדיות) שיבוא אליהו לעשות שלום בעולם.

והנחש גם כן מקבל השפעתו מבעל הלשון, וזהו אפשר דאנא עביד כלום אלא אם מתאמר לי מן עליותא (ויקרא רבה כו, ב), כלומר מן האדם שהוא למעלה ממני, וזהו וְאִין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן, פירוש והוא תשובת הנחש - אין בי יותר מלבעל הלשון, רק מה שמשפיע הוא עלי, ולכן אין לכם לתמוה עלי כלל כי אני מוכרח בדבר.

וזהו חֵץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דְּבַר (ירמיהו ט, ז), והוא כמאמר רש"י הנ"ל שטעם המרגלים היה במה שהתחילו לומר אמת ולשבח את הארץ כדי להחזיק השקר, נמצא שבעל הלשון מהפך את הפעולה לומר אמת כדי להחזיק השקר.

וזהו פירוש אֶהְבֶּתָּ רַע מְטוֹב (תהלים נב, ה), פירוש לא לבד ששנאת את הטוב, אלא שהגדלת רשעתך יותר לומר אמת בשביל להחזיק

הנה שמעתי אומרים בשם הקדוש הבעל שם טוב זצ"ל, שארבע מדות ישנן במידת האמת.

א. האומר אמת בשביל האמת. ב. האומר שקר למען האמת. ושתי מדות אלו הם טובות.

ושתי מדות הם רעות, א. האומר אמת למען השקר, כמו במרגלים שתחלת דבריהם היו אמת למען שיאמנו דבריהם

השקרים. ב. האומר שקר גמור.

(אמרי יוסף פרשת פנחס דף לח ע"ב)

[רבי יוסף משה טייכר, אב"ד טשוטץ זאלין ופרעמישלא. תקס"ג-תרמ"ח]